

KAS IR EKOSISTĒMAS PAKALPOJUMI JEB ZĀLĀJU SNIEGTIE LABUMI?

KO PĻAVIŅA MAN IEDEVA

**Edgars Bojārs, Baltijas Vides Forums
Madliena, 29.04.2016.**

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

Zālāju ekosistēma - sarežģīts komplekss ar daudzām mijiedarbībām

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

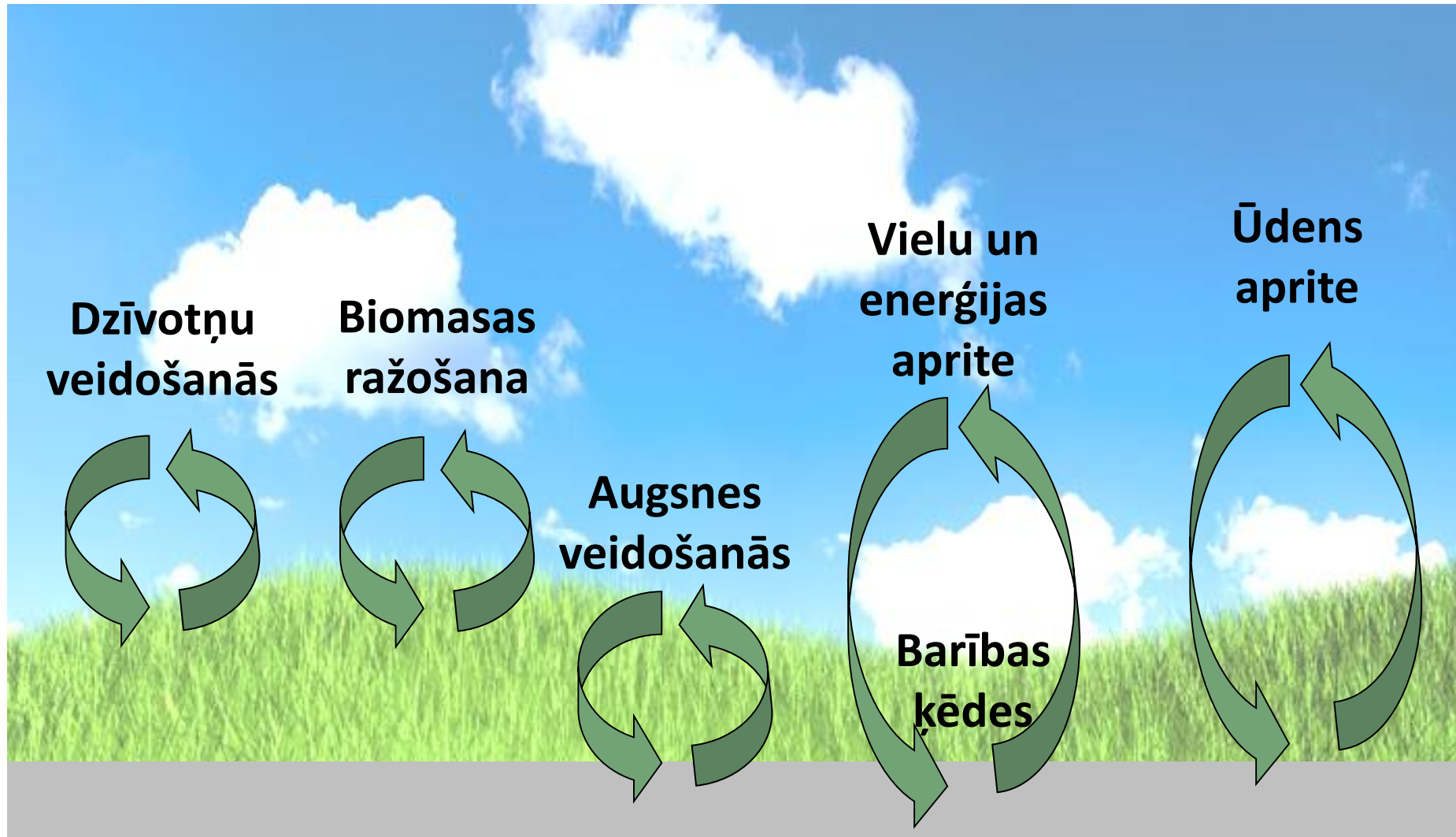
2016

www.vivagrass.eu

... daudzi komponenti

... dažādi procesi

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

... labumi cilvēkam

Ekosistēmas pakalpojumi

- Ekosistēmas pakalpojumi ir visi **labumi**, ko ekosistēma sniedz cilvēkam
- Daudzi ir “taustāmi”, bet par citiem mēs pat neaizdomājamies

Ekosistēmas pakalpojumu koncepcija ir
antropocentriska – tā balstās uz ekosistēmu
kā pamatu cilvēka eksistencei

**Kāds man labums no
tās pļaviņas?**

Ekosistēmu pakalpojumu vērtēšana

- Veids, kā parādīt sabiedrībai ekosistēmas nozīmi cilvēka dzīvē (dabas daudzveidība+), t.sk. arī naudas izteiksmē
- Atbalsta instruments teritorijas izmantošanas plānošanai

Ekosistēmu pakalpojumu vērtēšana (II)

→ Vērtēšanu var veikt

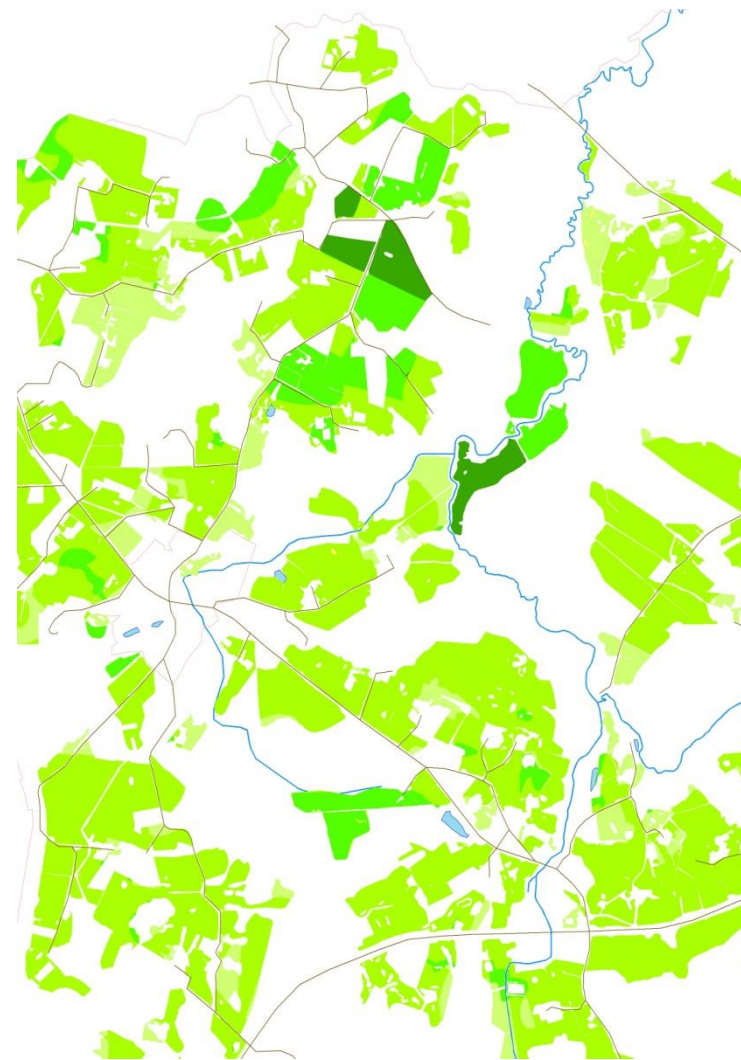
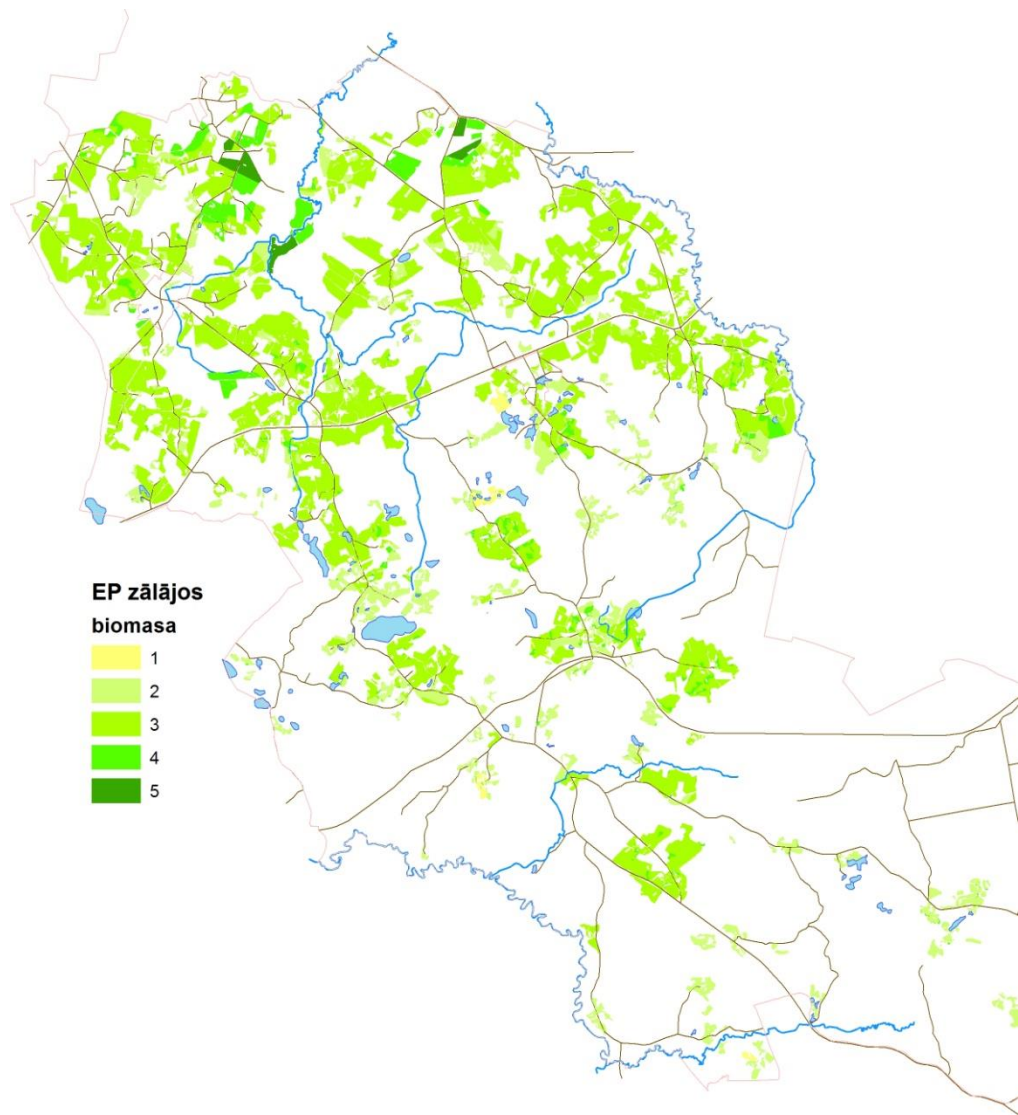
- Fiziskās vienībās – zāles biomasa .. t/ha/gadā
- Naudas izteiksmē – zāles biomasa . ..EUR/ha/gadā
- Salīdzinošā skalā – no “1” līdz “5”

Ekosistēmu pakalpojumu vērtēšana (III)

- Pašreizējo pakalpojumu novērtējums
- Potenciālais novērtējums

Cēsu novads: biomasas enerģijas ražošanai

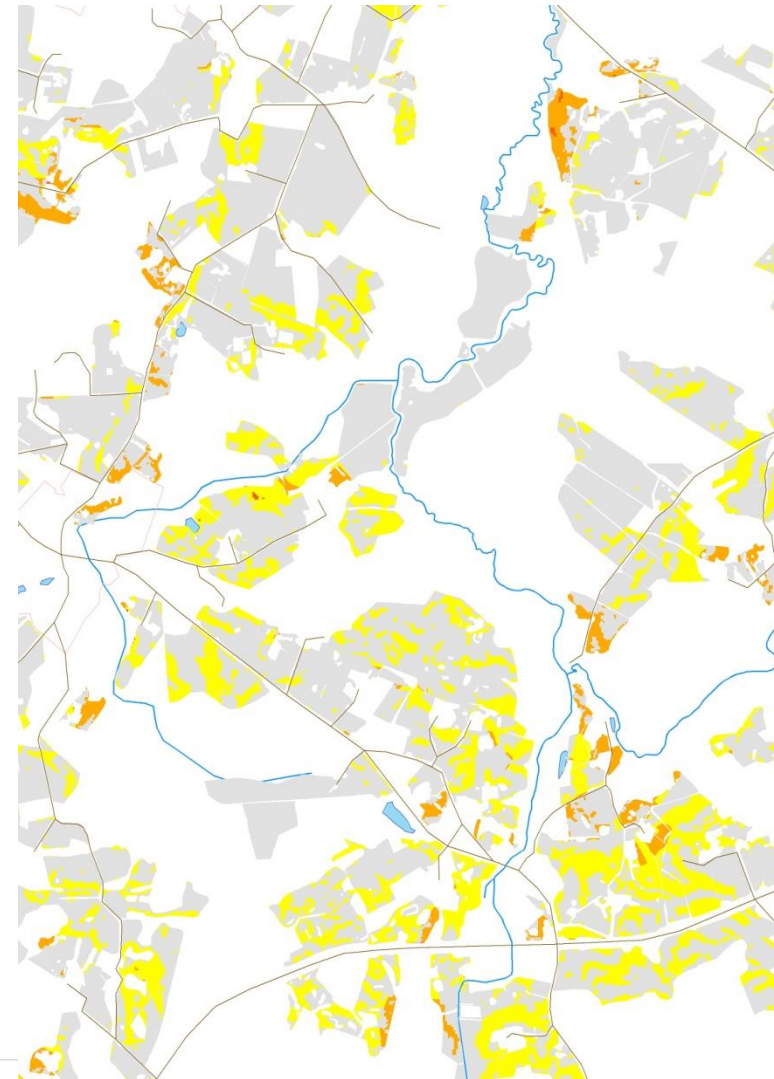
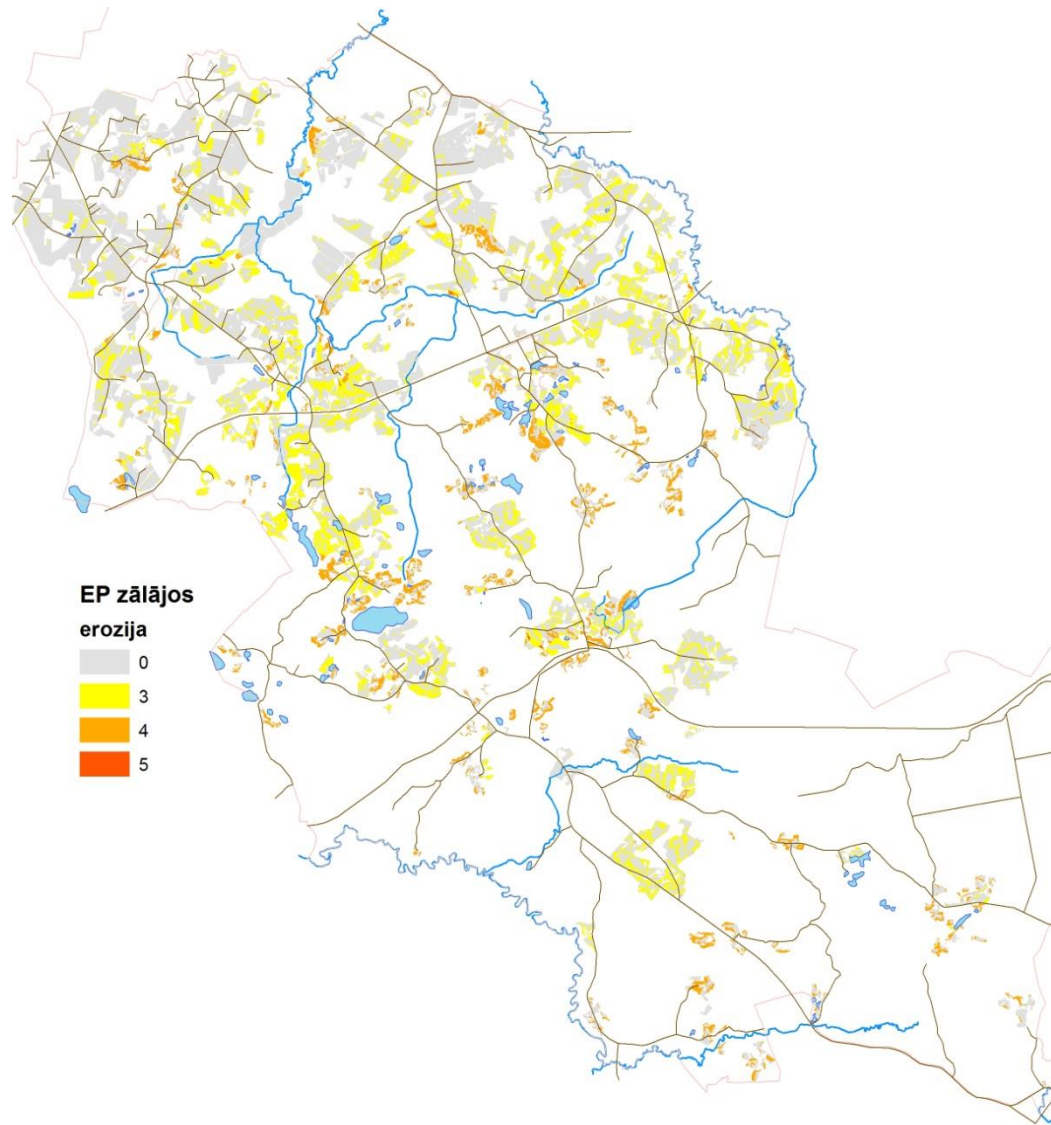

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

Cēsu novads: erozijas kontrole

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

Saglabājot pakalpojumus, ietaupām uz “mākslīgiem” risinājumiem!

- Plūdu risks: aizsargdambis vai palieņu pļava?
- Lopbarība: mēslots zālājs vai dabiska pļava?

**Bet: dabiskās ekosistēmas ne
vienmēr sniedz vairāk/labākus
pakalpojumus kā cilvēka
ietekmētas sistēmas!**

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

Dažādi zālāji = dažāds uzsvars uz ekosistēmu pakalpojumiem

Paliene →
plūdu
aizsardzība

Nogāzes →
erozijas
kontroles

Līdzenums
→ lopbarība

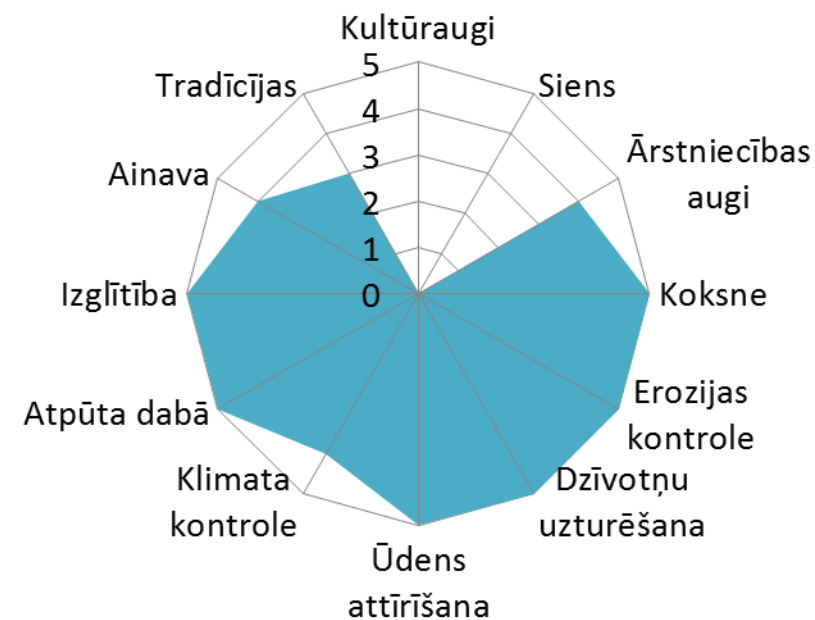
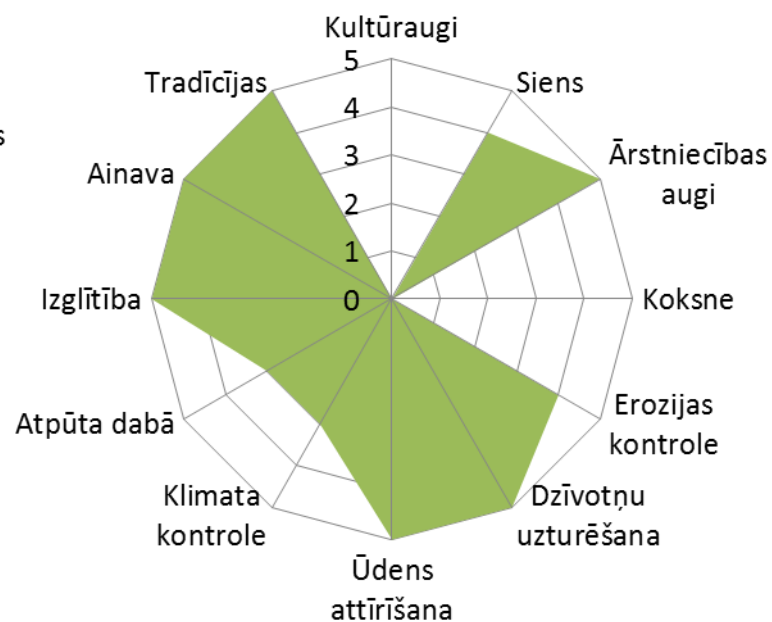
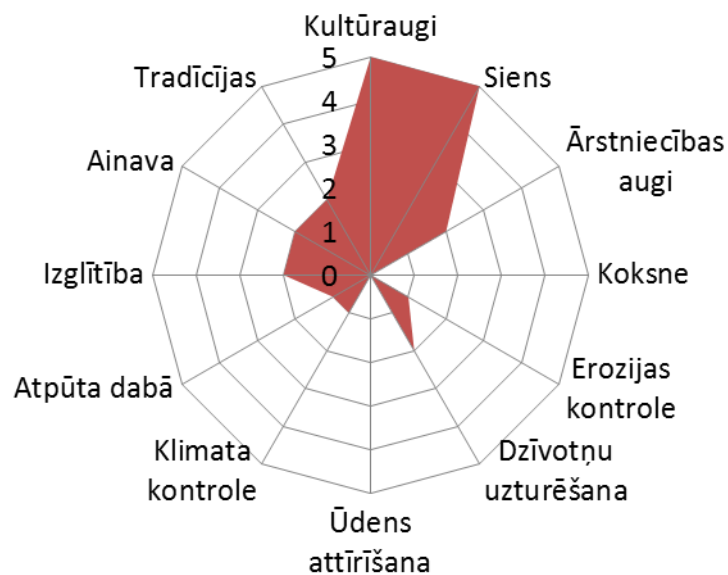

**Viļņots
reljefs** →
skaista
ainava

Intensīvi izmantota lauksaimniecības zeme

Dabiskie zālāji

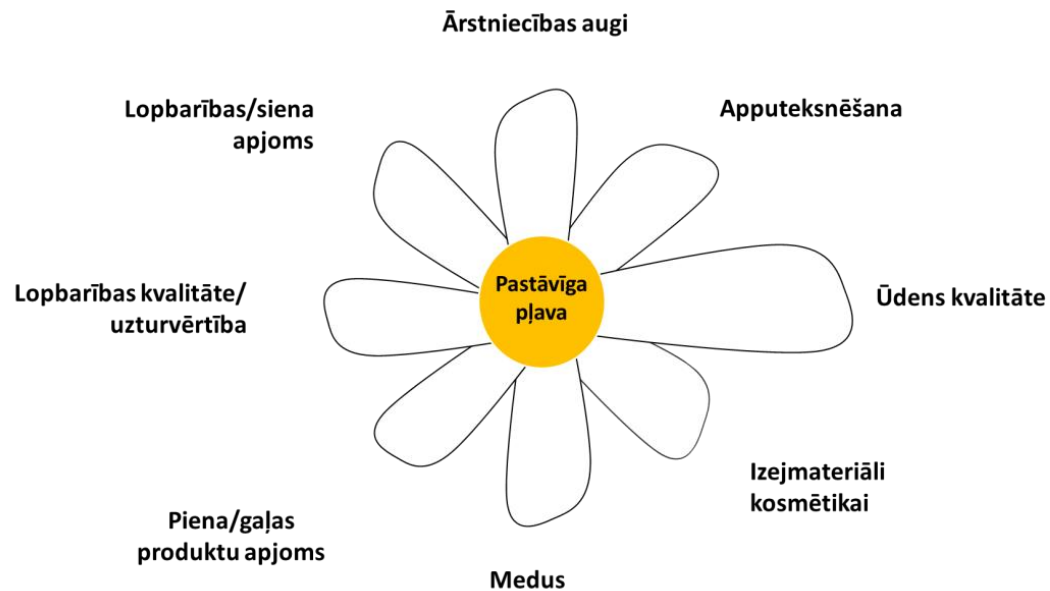
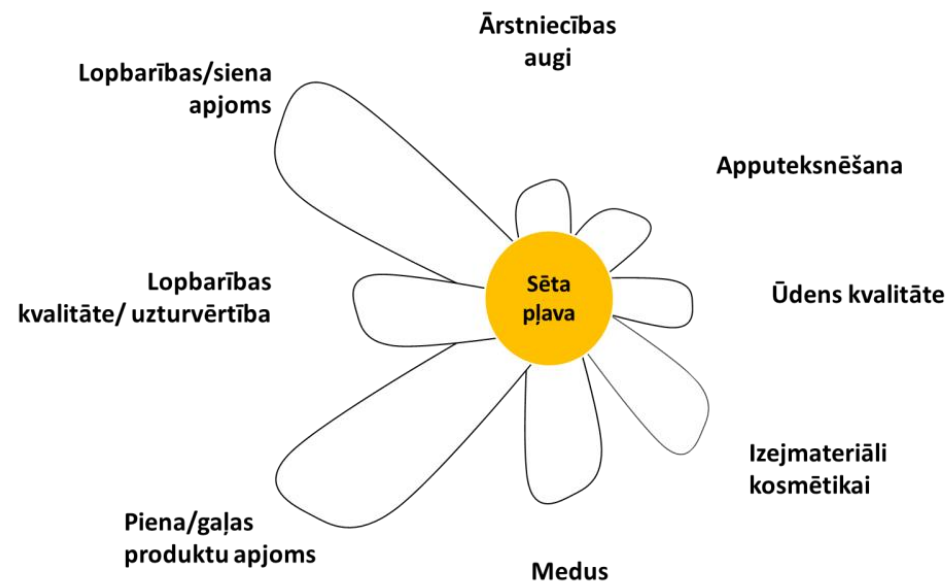
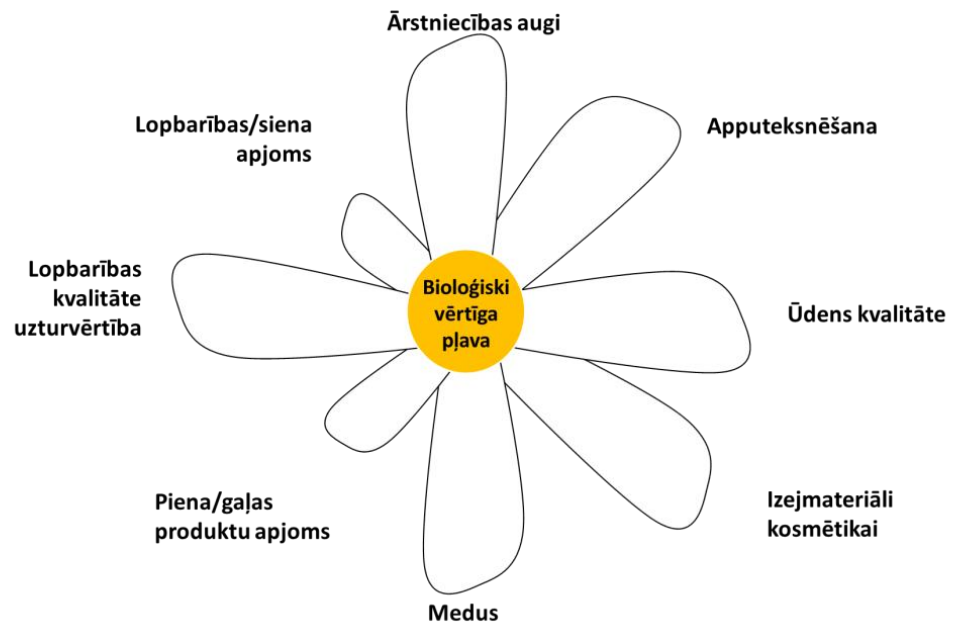
Mežs

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

Tests!

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

Apgādes pakalpojumi jeb produkti

Vidi regulējošie
pakalpojumi jeb procesi

Kultūras pakalpojumi
jeb baudījums

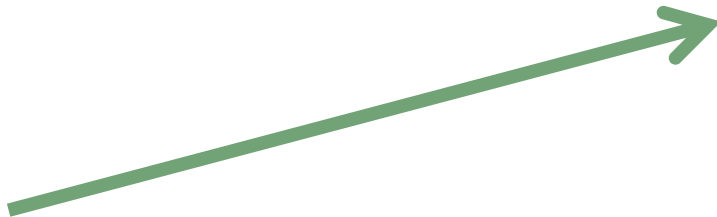
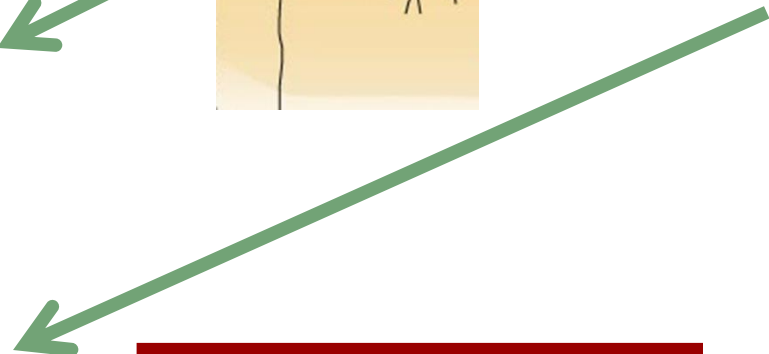
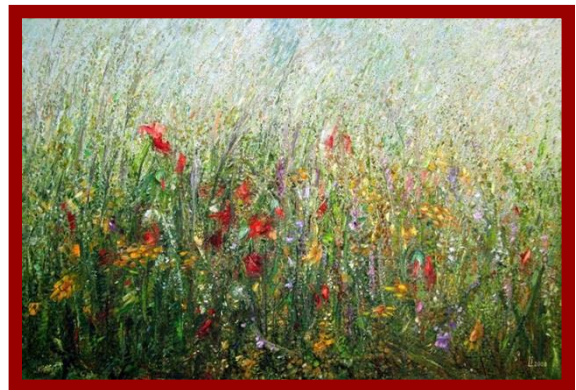

Apgādes pakalpojumi jeb produkti

Vidi regulējošie pakalpojumi jeb procesi

Kultūras pakalpojumi jeb baudījums

Apgādes pakalpojumi jeb produkti

Vidi regulējošie
pakalpojumi jeb procesi

Agri plāvu to plaviņu,
Lai atauga atāliņš;
Kad atjāja, tad ielaidu
Jauna svaiņa kumeliņu.

Kultūras pakalpojumi
jeb baudījums

Dabas koncertzāles'2015

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

Ko vērtējam visaugstāk?

Siens no dabiskajiem zālājiem ir bagāts ar dažādām vērtīgām vielām, kas uzlabo gaļas un piena produktu kvalitāti

Zāle enerģijai - zāli no dabiskām plāvām var izmantot arī kā kurināmo vai degvielas ieguvei. Viens no izplatītākajiem pielietojumiem ir zāles granulu dedzināšana, kuru radītais siltums ir līdzvērtīgs koksnai

No dabiskas plāvas iegūtais **medus** ir ne tikai garšs, bet arī ļoti veselīgs pārtikas produkts, kas satur daudz vitamīnu un mikroelementu

Tradicionāli dabiskajās plāvās ievāktie **ārstniecības augi** tiek plaši izmantoti veselības uzlabošanai - jo zālājs dabiskāks, jo vairāk mums iespēju atrast sev vajadzīgo!

Tīrs ūdens - sūcoties cauri zālāja biežajam paklājam, ūdens atbrivojas no cietajām un izšķīdušajām daļiņām, nokļūstot dabiskajos ūdeņos daudz tīrāks

Stabila augsne - zālājs ar savu sakņu sistēmu satur augsnes daļiņas, novēršot ūdens un vēja radīto eroziju

Dabiskie zālāji ir mājvieta daudziem kukaiņiem (kamenēm, bitēm, ziedu mušām u.c.), kas nodrošina kultūraugu **apputeksnēšanu**

Atpūta dabā - sauļošanās upes malā, griezes dziesmas klausīšanās vai vienkārša pastaiga nebūt nav viss!

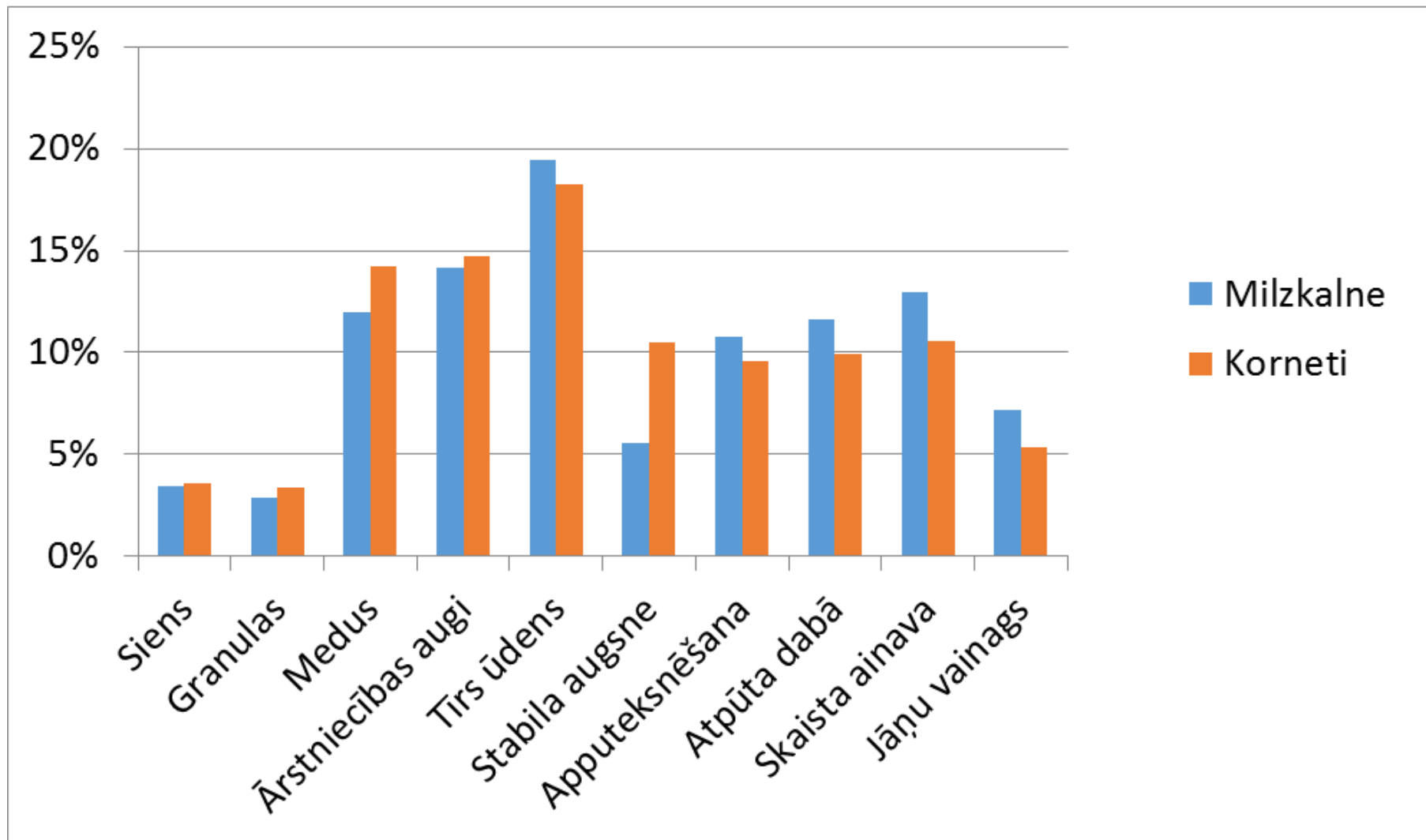
Skaista ainava - zālājs mūs priecē ne tikai ar puķu dažādību, bet ļauj izbaudīt arī Latvijas ainavas daudzveidību

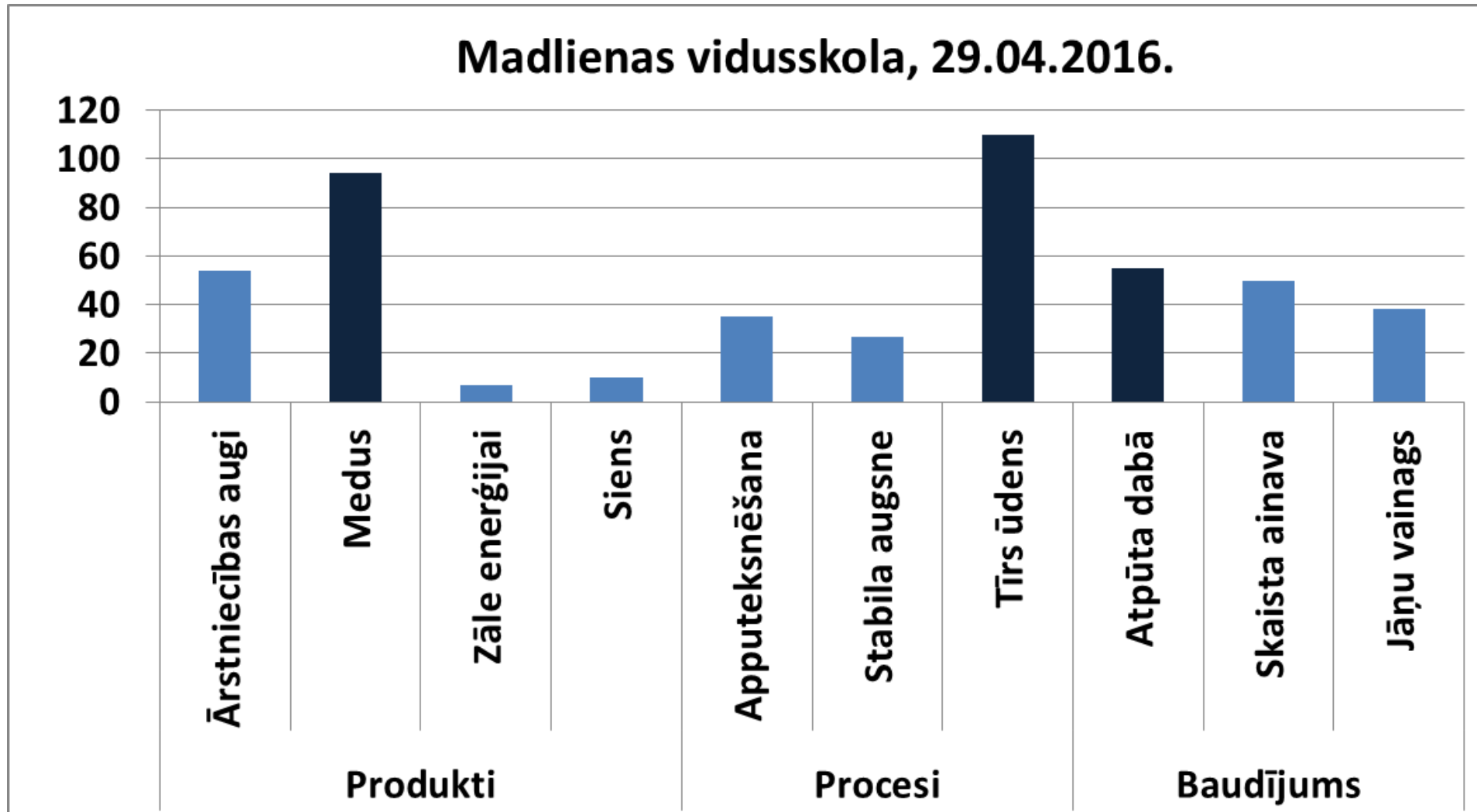
Jāņu vainags ir neatņemams vasaras saulgriežu svinēšanas elements - un kur gan vēl tam var salasīt tik daudzas un dažādas puķes, ja ne dabiskā plāvā?

Ko vērtējam visaugstāk?

Ko vērtējam visaugstāk?

Ekosistēmu pakalpojumu konceptcija atrodama arī uz politiķu galda

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2020 (I)

→ Pamatmērķis:

Līdz 2020. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un ekosistēmu pakalpojumu degradāciju Eiropas Savienībā un atjaunot tos, ciktāl reāli iespējams, vienlaikus palielinot ES ieguldījumu, lai novērstu bioloģiskās daudzveidības izzušanu visā pasaulē

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2020 (II)

2. uzdevums: Līdz 2020. gadam nodrošināt ekosistēmu un to pakalpojumu uzturēšanu un uzlabošanu, veidojot zaļo infrastruktūru un atjaunojot vismaz 15 % degradēto ekosistēmu.

Darbība nr. 5: Uzlabot zināšanas par ekosistēmām un to pakalpojumiem ES:

- ❖ Līdz 2014.g. dalībvalstīm jānokartē un jānovērtē ekosistēmu un to pakalpojumu stāvokli
- ❖ Līdz 2020.g. jānovērtē EP ekonomisko vērtību un jāveicina šīs vērtības iekļaušanu uzskaites un ziņošanas sistēmās ES un valstu līmenī

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu

Paldies!

LIFE Viva Grass LIFE13 ENV/LT/000189

2016

www.vivagrass.eu